

Τίτλε κάπι Eπireeyε n wói

Lελεε rítelé ntí kέmεε ní we

Uyεε rítelé ntí n wói ne pē kuu ri n wói nkó níka rín tikeméé we. In n la, li yé Italií ketē-pō kapi rítelé ntí pááime. Pisuifi pεε Kirisi pikó m panse pin kō Nléécaasimé ritelé nyu ke úteléwōle nkó uu ri wōlu. Kirisi pikó pē kuu nní ní wólu apōō ye caailenle, picō ricuruu pin la piké nfatene kepire rita. Uyεε rítelé ntí ní wói ye ri wōile re uké Kirisi ne umēwai pi nyíse uké ne ikari pi rikpáse piké nfatene kέmεé tasi. Títelé ntí ye símisi re Yeesu Kirisi yeε táyεse ke pisoi api Uléécaa céri (1:1-3). Lē nnya ke Yeesu uu mπά yo fe.

Ifaaci iyē mékériine ye mmé:

1. Kirisi ye mπά yo fele ái kumúné má (1:4-10:18): U antepuye fele ái kumúné má (1:1-3) U piléécaatumε fele ái kumúné má (1:4-2:18) U pikpure fele ái kumúné má (3:1-4:13) Kuu nní Nkómειne Fale kέmεε Uléécaa usina nnya, u Nkómειne Kpure pisina fele ái kumúné má (4:14-7:28) U kō pεε mεkεε Isirayεeli pikó inyóonse fele ái kumúné má (8:1-10:18)
2. Li pise re pisoi piké nfatene kέmεε n sόne (10:19-13:25): Úteléwōle ye pisoi ηmóópúselenle re piké nfatene kέmεé n sόne (10:19-39). Pεpεε pεε Nkómειne Kpure kέmεε nfatene m má isoi kai nté nyíselē (11). Li pise re pisoi piké Yeesu Kirisi inípεε n tapaalē (12:1-11). Lē ke pisoi api yé n sόne ne lē kapi yé pimεcire m

múílĕ nkó (12:12-13:19). Tinóó sone pitikise ne iyáhaa (13:20-25).

Uléécaá ye Ukepipi ne ritiki uú ne nstmé písoi stmisi

¹ Uléécaá ye pɛɛ hái mɛkɛɛ-mɛ ne antepuyɛ ritikilɛ uú ne méwɛɛ mpehĕ mpehĕ kémɛɛ nsímé pirósáayaha meséɛ símisi. ² Ukepipi kuú ne siyáa tɔɔ nsí kémɛɛ ritiki uú ne ró símisi. Uyĕ kuu kɔ ne ritiki uú ne mǎpá yo wai. Lĕ nnya kuu kɔ u wéɛ uu mǎpá yo uanipe-i wai rɛ uké n te. ³ Uléécaá Kepipi kéméé kɛ Uléécaá meyoopi amɛ léemɛlĕ lin tĕlu. Kɛkɛ meyíkíyiki lĕ kɛ Uléécaá uu ní we nyísɛlĕ. Kɛkɛ kensímé mɛɛ rínanɛ m má ne ketĕ nnéi múílĕ mǎpá yo lin ne meséɛ we. Kake písoi akópe pihɛɛɛ mí masí, ake pɛé ha keyómɛcaá-pɔ uyɛɛ n-yóopinanɛ píima m má kuluke-luke-mĕ kényukáótonɛ-i tonɛ.

Uléécaá Kepipi ye pilécaatumɛ ríyu fele

⁴ Uléécaá Kepipi ye pilécaatumɛ nnéi ríyu fele. Lĕ nnya kuu rinyíri tɛɛ pinnéi akó meyá n fe kɛ hɛ.

⁵ Pikeɔpɛ úyɛ kuu ketumɛ maalĕ tɛ:

Pɔ Kenépipi lɛ,

kaí ne neni n kpísi, néɛ pɔ mári? Pikeɔpɛ úyɛ kuu ketumɛ símaalĕ uú ne maa rɛ:

Néɛ yé ha Uusaa

uyĕ uké kɔ Kenépipi? ⁶ Amá kumúnĕ kpɛ-i kɛ Uléécaá uú pɛɛ Ukepipi foí ketĕ kɛcáá ní tummɛ, u pɛé maa rɛ:

Pilécaatumɛ nnéi piké riwula piké kɛ yáási. ⁷ U pɛɛ pilécaatumɛ pǎ nkó maa rɛ:

Uléécaá ye pilécaatumɛ pansesele kuyɔ

uu upikeikó waise yare inalempi. ⁸ Amá u Ukepipi
pó nkó maa re:

Hóí Uléécaá, tipóyóopitū ne wele ne nípá píyei-pó.
Pó asei pansesele kupóyóopinaraipi.

⁹ Pó lelee asei m má lala, pōn mewai kópe kesu.

Hóí Uléécaá, lē nnya ke nē Upóléécaá am pó wée
am mpōnarē mekpō ripóyu kecáá kōni *
am kō pipósáco kecōpe pó wée. ¹⁰ Uu kō kpá re:

Pó Upíima, póo hái kékoraane-me ketē wa
aa kō ne apónipe cire keyόμεcaá yóoni.

¹¹ Lē nnéi ye tenene toké li paa.

Amá mesére ke póo yé n we.

Ketē ne keyόμεcaá ye kpurunine kóti-kóti yare
melape.

¹² Pó kam aa li pílesi yare kapi ye kutúkanka caacaa
m pílesi mecō.

Pó kam aa pi conse yare kapi ye ketúkanka n conse
mecō.

Amá mesére ke póo yé mese mmé n we.

Mpófáa aḡmē áa yé kutene wa. ¹³ Uléécaatumē úye
kecīre kuu ketume maalē te:

A kunéluke-luke-mē kényukótonē-i tone.

Liké ha ne tu péé uye-i kam yé pipóláaro kepónyále-
i rinwúlase. ¹⁴ Piléécaatumē ye yo le? Pi
ifáa inyine le ye Uléécaá pikēi n wai. U pi
tummēle re piké pē ayu kai yé ní lo lé.

2

¹ Lē nnya kai pise re toké meyansei mmē kari n kō
ne kutu n colē, ári kape ne ncée m pó nnya. ² Nsímé
ke Uléécaá uú ne piléécaatumē nnōo n símisi ye

* **1:9** Luki 7:46

mpikɛi wale. Nkó yee úu kutu n tińcɔ nées úu m m pakare, ye akpanii nyee ne u n sá yénle. ³ In lē, íye kari yé fe ari nméhεεε, in te ári ní-yulalesimé píima mmú kpisi tóké waise linyine? Upíima ricuruu yee ní-yulalesimé mmē pisímé kóraane, pεεε n kó un símisi api ró maa re aseí ye nyε. ⁴ Uléécaá pɔ́ kɔ mewaisaŋa ne mewai píima mpehē mpehē wapisi uú ne nyíse re lē kapi ní ma ye aseí le. Uu kɔ Unfaasone lihεεεε pi hōne yare kuu ní la uú ne lē pi símisi.

Uyee ye sisoipipi ayu n lɔ

⁵ Asei kecáá, áí pilécaatumε ke Uléécaá uu ketē keε masí kepire n weme pa re piké kekecáá m paílē. Kensímé kari nní we tɔn símisi. ⁶ Amá unyine ye Nlécaasimé kelō kenyine-i maa re:

Yo kapi ye sée re usoi póké ne ukεcáá n léise?

Yo kapi ye sée re kesoiipipi póké ne kekecáá ní paílē?

⁷ Pɔ́ u wale aa tíyese un ituŋε kerí inyine kémεε pilécaatumε metene we nkáripí.

Pɔ́ ripóyóɔpikɔŋ u rikipisele aa ríyu u waise.

[Pɔ́ u tonsele re uké lē kaa n wa kecáá m paílē.]

⁸ Pɔ́ nípá yo uanipe-i wale.

Uléécaá yé nípá yo uanipe-i n wailē, líka mpuri áí kɔ we kúu uanipe-i m múílē. Mpá ne lē, ári kahanε n yē te pi nípá yo uanipe-i wa. ⁹ Amá tɔ nkpeni yénle re Yeesu ke Uléécaá uu ituŋε kerí inyine kémεε n tíyese un pilécaatumε metene we ye nkpeni riyóɔpikɔŋ tikipile uu kɔ ríyu yenu, nkɔ́ kuú ne íwe n li uú ne kpi nnya. Kεfa ke Uléécaá uú ne u n fénne nnya kuu lē pisoí nnéí ríyu kecáá kpu.

¹⁰ Asei kecáá, Uléécaá yee nḡpá yo wa lin uanipe-i we. U kɔ la re sisoipipi kulúí síké uiyɔɔpi kémee lompɔ. Kai nní re Yeesu yee ye siriyu lɔ nnya, li ne risá re Uléécaá uké íwe u lukεise uké n nyamí ne kέtɔ-pɔ uké ne sisoipipi kulúí uiyɔɔpi kémee ní hapɔ nnya.

¹¹ Uyē Yeesu yee ye pisoí akópe n heere ne pē akópe kuu n heere ye usáa use pikó le. Lē nnya kái ísei u we uké pi sée re upimarεcɔ. ¹² Ticuruu u Uléécaá maa re:

Hói Uléécaá! Né ripónyíri pinémáreεcɔ símisi.

Né piicápine kémee pɔ pakarente. ¹³ Uu kɔ pimáa kḡpá re:

Né Uléécaá ne ritá.

Uu kɔ kḡpá re:

Néε nkó nté ne siwá sē ke Uléécaá uu né ní pa.

¹⁴ Siwá sεε sisoipipi le ne isoipinje ne mesoinye. Lē nnya ke Yeesu pɔɔ kɔ isoipinje ne mesoinye kpísi uu pimεcɔ umεcirε pansese kesoi-pipi, uu kpi uú ne unkpɔ mmē Setani yee nkpɔ nnañe m múílē tékéé.

¹⁵ Lē kuú ne pεpεε pεε nkpɔ iwame nnya piisoí nnéí kémee ilási n tú akpanii tɔ. ¹⁶ Asei kecáá, áí pilécaatumε kuu pilé ka, amá Apiraham sipirē kuu pilé ka.

¹⁷ Lē nnya kai pise re uké meyíkíyiki ne upimarεcɔ menyíne n we. Lē kuu wa uú ne pansε Uléécaá usina yee ye íwe n tē un kɔ Uléécaá pikεi ne aseí wai re Uléécaá uké ne pisoí akópe n sárεi nnya.

¹⁸ Li uricuruu peikεεle uu íwe le. Lē nnya kuu yé kɔ fe uu pē kai umεcɔ m peikεε pin íwe le comε.

3

Yeesu ye Moisi fele

¹ Lẽ nnya pinémárecɔ, nǎ ne Uléecaa yee nó n sée pikó le. Lẽ nnya, ani Yeesu n nyáni. Uyẽ kari nyu re utume ne Uléecaa usina. Uyee nfatene nsímé kari n yóólẽ. ² Pi Moisi kecáá wói re: Moisi ye pee Uléecaa keyɔ nnéi kémee aseí ute le. Limɛɔ ke Yeesu pɔɔ kɔ pee Uléecaa kémee aseí ute, uu u pansese usína. ³ Nkó yee kényɔ m mǎ ye ríyu mále ai kényɔ kē feriyē. Lẽ nnya ke Yeesu uu ríyu yē ai Moisi rikó feriyē. ⁴ Unyine yee ye kényɔ mǎ. Amá Uléecaa yee ye mpá yo mǎ. ⁵ Moisi ye pee Uléecaa keyɔ pikó nnéi kecɔpe ukéikó ne aseí ute le yee yé mmē ke Uléecaa uu ní maane kecáá ní símisi. ⁶ Amá Kirisi pǎ ne Kepipi le kee Uléecaa pikó kecáá ní pǎilē nsone. Lẽ kémee kuu aseí ute. Tóo nní lē ukéyɔ pikó, in te ári iwame má, tɔn kɔ tálē in kɔ ró láárú.

Uléecaa pikó yé kam api wénte

⁷ Lẽ nnya ke Uléecaa Nfaasone ní maa re: Nɔn neni keyaa nké urinɔɔ n kɔ,
⁸ áni kape nóanékín takaase yare kumúnjé kpe-i ke nópinésáyaha apí pee u n kési apí kɔ kucesi kóima-i u peikēe mɛɔ.
⁹ Likumúnjé kpe-i ke nópinésáyaha api rinóo né wéesi apí kucesi kóima kémee né peikēe. Pin kɔ ne pikei pē kam aɲmē afena kémee n wa yē.
¹⁰ Lẽ nnya kamí peé ne kunai kpē pikó wóosi am te pi pikemúnjé kémee pɔlule, apí nnécée nyu.
¹¹ Kei kai kuwói né wa am wéeri re aseí kecáá, apí pikai kewénte kē kam n yekeilē kémee lonine.
¹² Lẽ nnya, ani nómenécíre tí, pimárecɔ, ái kape wa re nó unyine ye rikín kópe má úu ye kɔ Uléecaa pakare, ai tíyese uú ne Uléecaa yee nfáa n te kepire tɔ. ¹³ Lẽ nnya, ani ikari n kpáriisene mpá keyáa kénye

kapi yé n fe api séi re: Neni kekó, akópe áa kapε ne nókenécōpe úka rintikí urikin tike tákasi nnya. ¹⁴ Asei kecáá, in te tō nfatene kari hái kékoraane-me m má n̄sone múl̄ē ne keyáa tōrō-pō, tō ne Kirisi ye pεε l̄ē p̄nelenle tōn ne we.

¹⁵ Li wōlaal̄ē te:

Nōn neni keyaa nké urinōō n kō, áni kapε nōanékín takaase yare

kumún̄jé kpe-i ke nópinesáayaha apí pεε u n kési api kucesi kóima-i u peikeε mecō. ¹⁶ Píye pεε Uléécaa rinōō kō api kō pεε rinōō u wéési? Píye picō, insá p̄ē nnéi ke Moisi uú ne Esipiti ketē-pō n léeme? ¹⁷ Píye ke Uléécaa uú ne wōōsi aḡm̄ē afεena? Píye picō, insá pεpεε akópe n wa api kucesi kóima-i kp̄ini? ¹⁸ Píye kuú ne wéeri re: Asei kecáá, apí pikai kewénte k̄ē kam n yekeil̄ē k̄émeε lonine? Píye picō, insá pεpεε kupakareciré u n nyíse. ¹⁹ L̄ē nnya, tō yē te nfatene kápi m má nnya kápi fe piké kewénte ke-i lom̄ō.

4

¹ Uléécaa ye piyekei masile re u yé tíyese ari kewénte k̄ē kuu ró n yekeil̄ē k̄émeε lom̄ō. L̄ē nnya, ani nómenécíre tí n̄sone, ái kapε wa re li nó unyine pún̄eise uu pilom̄ō pōone. ² Pi Nsímé Kεcire ró símisile yare kapí pεε pirókpure n símisi mecō. Amá nsímé mm̄ē kapi n kō ín líka pi yoriye. Pεpεε pεε n n kō apí ne kefa n tene. ³ Tó mpí tōō nní ne nsímé mm̄ē kefa n tene, t̄ó ne kewénte k̄ē k̄émeε lonine. Uléécaa ye kekecáá ma re:

Li kuwói né wale am wéeri re aseí kecáá,

ápi pí kai kewénte kē kam n yekeilē kēmee lonine. Ulééca pikei ye kō pe hái ketē kekoraane-me tenelenle uu kō peé ne lē male. ⁴ U kelō Nléécaasimé kēmee keyáa sééi-sééi nkó maare:

Ke Ulééca uu upikei nnéi ní masí, uu pe keyáa sééi-sééi tunjé wénte. ⁵ Li kō kelō ke-i wólaalē te:

Asei kecáa, ápi pí kai kewénte kē kam n yekeilē kēmee lonine. ⁶ Pepee pe mefoí Nsímé Kεcire n kō ápi ne kefa n tene. Lē nnya kápi kewénte ke Ulééca uu n yekeilē kēmee lompō. Picō yé nkpeni fe api kekeme lompō. ⁷ Lē nnya ke Ulééca uu kō keyáa féé piyekei rikpá uu ke séi re “Neni”. Kεpire-pō kuu pe limemáa ne Tafiti ritiki uú ne male yare kari kelō pikóme ní masí re:

Nōn neni keyaa nké Ulééca rinō n kō, áni kape nóanékij takaase.

⁸ Asei kecáa, Yosuwee un peé ne kewénte ke-i pisoí n lompō, Ulééca úu yé pe kō keyáa féé kecō nsímé n símisi. ⁹ Lē nnya, kewénte kenyine ye wele ke Ulééca pikó api n yénune yare ke Ulééca uu keyáa sééi-sééi ketúnjé n wénte mecō. ¹⁰ Nkó ye kewénte ke-i n lompō ye wéntene. U yé kam uu wénte yare ke Ulééca uu n wénte mecō. ¹¹ Lē nnya, tóké ne kewénte ke-i pilone n yōne. Ari kape tíye tó unyine uké kupakaréciré kpē kucō nnya loó.

¹² Ulééca rinō ye nfáa mále tin kō pikei wai. Ti láarúle ai meyele meté ritéhe tósu. Ti ye usoi lonle ne uisoi nnéi kemee-pō, ari nípá yo kóolené, ari kō akōhō sitanene ne amekpéré kóolené. Ti ye kō usoi mela ne usimúnjé cérile ari kóolené. ¹³ Líka mpuri

ái ketē kecáá we ke Uléecaa úu n nyáni. Mπά yo ye ukeryu-i yánaalenle lin nyáni cáí. Uyē kai pise re tóké ntónéí, lē kari n wa keē.

Yeesu yee Uléecaa usina

¹⁴ Tō Uléecaa usina mále. Uyee nní Uléecaa Kepipi Yeesu. Uyee Uléecaa kekúrí ha. Lē nnya, tóké lē karí ne nní kefa u n tenelē n̄s̄one m múílē. ¹⁵ Uléecaa usina uyē kari m má úu usína yee úu yé n fe uké tirónárei kémee ró lē. Amá li meníne n̄pá yo kémee meróc̄o u peikeele, uyē úu pee akópe áka wa. ¹⁶ Lē nnya, li pise re tóké kefa kесе ne Uléecaa riyōpitū tikō. Kei kuu yé íwe ró tē uu kō ípeelēe ró nyise uu pee kumúnē kpe-i kaí ne n sá ró come.

5

¹ Sisoipipi kecōpe kapi ye n̄pá Uléecaa usina úye wée api pikēi u pa re uké p̄isoi lihēehēe Uléecaa m pasii un kō piayu kecáá ne inyó̄nse wai re Uléecaa uké piakópe pi sárei. ² Uricuruu ye kō urinarei cire mále. Lē nnya, u yé fe uu p̄inyuweciré ne pepee ye m p̄unne nkó kóm. ³ Ke uricuruu uu nní rinárei m má nnya kai pise re uké ye uakópe kecáá inyó̄nse wa uu kō umpuri pikó akó kecáá wai. ⁴ Úka úu ye umecire r̄iyu tē waise. Amá Uléecaa yee ye usoi sée yare kuu Arō n sée mecō.

⁵ Limecō, ái K̄irisi yee umecire r̄iyu waise uké Uléecaa usina. Amá Uléecaa yee kumúnē kunyinē-i u ma re: P̄ō K̄enēpipi.

Kaí ne neni rimpá, nēe upósáa. ⁶ U kō kelō kecō ma re:

Pō Melikiseteki mecō usína le n̄pá p̄iyēi.

7 Ke Kirisi uú pɛɛ ketē nké kecáá ní we, u ye pɛɛ sipupeila ne ménini ne Uléécaá yáasile. U pɛɛ Uléécaá ne ténile re uyee yé fe uu nkɔ́ kémee u lese. Kuu aseí ne Uléécaá n tíkílē nnya, Uléécaá pɔ́o kɔ́ ne kutu u cɔ́. 8 Mɔ́a kuu nní Uléécaá Kepipi, íwe kuu n li yeɛ t́yese kuu ipakarɛ ceri. 9 Uléécaá ye t́yesele uú n nyamí ne kété-pɔ́. Lē nnya kuú ne pē nnéí pɛɛ ne kefa u n tenelē piyóriye teneciré ka. 10 Uléécaá ye u wée re uké usína Melikiseteeeki mecɔ́.

Pisoi piké pimɛcirɛ tí, ápi kapɛ nfatene kapi m má fóm

11 Tɔ́ likécáá nsímé kulúí mále tɔ́ké male. Káni ye mekeɛ n kɔ́ nnya, li ne ró páápúle re tɔ́ké liasei nó símisi. 12 Kei kai nní ní tu, li pɛé we yarɛ nɔ́ké pɛɛ nkɔ́pɛni picélaa. Amá li kɔ́ pɛɛ háí ne nkɔ́pɛni-me pisele re piké Nléécaasimé kekoraane-me picélaa nó rikpáme. Lē nnya, mɛpɛ kai pise re nɔ́ké nyē, áí nkɔ́páni iluke mule-mule kani yé li. 13 Nkó yeɛ mɛpɛ n nyeni ye kewá le. Uu kahane mewéésɛyu mē kémee kapi ye lisɔ́ne ne likópe n céri n kɔ́. 14 Iluke mule-mule ke piwéése pɔ́o ye li. Pē ne menyuwe mále, pin kɔ́ lisɔ́ne ne likópe picere kémee pelaalē rísɔ́ne.

6

1 Lē nnya, tɔ́ké Kirisi kecáá icélaa ne kényu n sí, ári kapɛ ikekoraane ke-i nmanɛ n we. Tɔ́ké icélaa yɔ́sí yarɛ pɛpɛɛ nfatene kémee m pelaalē. Ari la tɔ́ké kɔ́ kékoraane icélaa kéméé n we yarɛ nní mewai mee áme líka n yóriye piyá ne Uléécaá kefa pitene nsímé 2 ne píniwolɛ mpehē mpehē kulúí nsímé ne pisoi kecáá anípe pílaa ne pikɔ́kɔ́pɔ́ meyise ne ketúhaaneyaa tɔ́rɔ́o kecáá nsímé. 3 Tɔ́ké ne kényu n sí.

Uléécáa un ncée n he, lē kari sōnti tóké wa. ⁴ Pinyine ye wele ke Uléécáa metéi ame rinkpáii, api ihēe yēe keyómecáa-pō n léeri lélé, Nfáasōne nn kō pikeméé we api kō ne piisoi kpure kémee pēepō. ⁵ Pi kō pēe picére masile re Uléécáa nsímé ye láárúle, api kō kom te ketē fale kee n weme ye rínanje mále. ⁶ Mpá ne lē, api pēe kō Uléécáa fómni. Lipite pē ápi ye fe piké piakópe kepire pítō rikpá piké isoi conse. Liriyíki re pi Uléécáa Kepipi kunapéékóó kecáá pikarii kpálenle pin kō pisoi keyu-i keriyu kopu.

⁷ Asei kecáá, ikónē in kecare kenyine kéméé n cuunkēe, iluke in rísōne n wa, li ye pē nnya kapi ke n lum kuláa wale. Uléécáa yèè ke rikpále. ⁸ Amá in te sinípeleēpi ne mēwéé mee kei le, áke pēe líka yoriye, Uléécáa yé anó ke wa, api pēe mese nna ke sé. ⁹ Pinésáne lala kecire, mǎpá kari nní n símisi, tō tálē te ncée sōne mme-i ke Uléécáa uu yé nóanéyu n lō kani tikiłē. ¹⁰ Uléécáa ye ase i tikilenle un ne túhaane. Uu nómenéwai sōne paleine. Uu kō paleine re nō ríla u nyíse ani ríla mmē ne tiki aní ne upikó lēni. Nō kō ne wele nōn pi lēni. ¹¹ Tō la re mǎpá nó úye uké lē n ηmóópúlē hái ne kētō-pō, nóké ne lē nnéi kani m mé n yé nnya. ¹² Ari la nóké siká m má, amá ani pepēe Uléécáa ne kefa n tene pin ne piripōō we mecō n we. Pepēe ye lē ke Uléécáa uu ne pi m mé uké pi he yē.

Tinóo ke Uléécáa uu n yekei ári méwoo waine

¹³ Ke Uléécáa uu Apiraham tinóo n yekei, u pēe wéerile. Líka ái we lēe u n fe kuu yé re u yé lirinyiri sée uu ne wéeri. Lē nnya kuú pēe mese urinyiri cire sée uu ne wéeri. ¹⁴ U pēe re: Asei kecáá, né meyá kunípe pó múlukuse, am kō pipópírē kulúí

waise. ¹⁵ Apiraham uu mesei ne urinoo n we un le ke Uleecaa uu n yekei re u ye u wa me u u ha ne li yenu. ¹⁶ Usoi ye lele u n fe rinyiri seele uu ne weeri ai nyise re ase kuu simisi, ncee rin we re pike u kesi. ¹⁷ Uleecaa ye pee lala uke pepee urinoo kuu n yekei m me nsone nyise re urinoo kuu m ma ari kuonse we. Le nnya kuu rinoo yekei uu ko weeri uu rikacaa kpara. ¹⁸ Mewai me kete ame kuonse we. Uleecaa uu ye fe uke mekeme nnome wa. Le ne to mpi too nni ukeme kerekere ne ye meya ikari kpaselenle ton ne rinoo kuu n yekei me. ¹⁹ Le kari n tale ton ne me ke ntofaa ni ne saule ton ne we. Kesau kee paapule yare kuninai kesau kee ku m mule kun ne nsone nyenu. Kesau kee keniripi kapi kele sone ne kele sone riyiki keope rinkene lurile ake leepo. ²⁰ Kei ke Yeesu uu ne kekpee to wa uu to nnya mefoi lompoo uu pee Melikiseteeki meco panse mpa piyei Uleecaa usina.

7

Melikiseteeki ye uyoo pi le un ko Uleecaa inyoonse uwai

¹ Melikiseteeki uyee pee Salem uyoo pi le un ko Uleecaa ye mpa yo kacaa n tu inyoonse wai. Ke Apiraham uu piyoo pi piferiye m masi un kulu, Melikiseteeki ye ne u risanele uu rinoo sone u tikise. ² Apiraham uu pee le nnei kuu m ma curii awele kefi, uu kuwale kuse u pa. Melikiseteeki ase nyee nsime sei uyoo pi. U ko pee Salem uyoo pi le. Liasei re nkijniye uyoo pi. ³ Uu ne usaa, uu ne uni, uu ko kumare kuka keme leeri. Api rika ukemareyaa nee

unkpɔ nkó ríka símisi. Ulééca Kεpipi meɔ kuu we. Ulééca inyóonse uwai lo mpa píyei-pɔ.

⁴ Ani yē te úu kusa ríyu má! Uyē ke urókpure Apiraham uu lē nnéi kuu atopi kémeε n kpíikeε curii awélé kefi, uu kuwélé kuse u pa. ⁵ Isé ye ncée hele re Lefi kumare pikó pee Ulééca inyóonse n wai piké ye Isirayeli pikó picɔ pise piké pilikó nnéi curii awélé kefi, api kuse pi pa. Pípiyucɔ kapi lē wai, pin kɔ ne kesé Apiraham sipirē. ⁶ Melikiseteeeki uyē úu kɔ pee Lefi kumare ukó, amá Apiraham ye pee ulikó nnéi curii awélé kefi, Melikiseteeeki uu kuse kpísi uu kɔ pee Apiraham ke Ulééca uu anó n yekei re u yé linyine u wa, rinó sɔne tikise. ⁷ Ai céreise re mpa úye ye nyule re uwéese yeε ye usínsá rinó sɔne ritikise. ⁸ Lefi sipirē see ye awélé kefi kémeε kuse n kpísi pó ne sisoipipi le see ye n kpu. Amá Ulééca Nsímé atelé ye maa re Melikiseteeeki pó ne usoi le yeε úu ye n kpu. ⁹ Lefi sipirē ke Isirayeli pikó api ye neni nní mpa yo curii awélé kefi, asi kuwélé kuse kpísi. Lē nnya, pi yé fe apí maa re Lefi pó ne kɔ pee Apiraham ne ritikile uú ne ulikó curii awélé kefi, uu kuse pa. ¹⁰ Mpa kápi pee kahanε nní Lefi m mári, u pee Apiraham menyε kémeε wele, Apiraham ne Melikiseteeeki apí ne sáne.

¹¹ Ulééca ye pee Lefi sipirē isína tonsεle uu kei ne Isirayeli pikó isé pa, uu pi kúrúrise. In pee re Lefi sipirē sē ye pee isína tone lin nyamí ne kété-pɔ, aí yé pee wa re usína féé uké Melikiseteeeki isina icɔ tone. Arɔ isina metone meɔ mee yé péé ne risá. ¹² Pi ye pin kumare féé kunyine-i usína n tī, li pise re isé póké kɔ conse. ¹³ Asei kecáá, uyē ke nsímé mmú nń ne nté m máne ye mpuri féé ukó le. Mpuri mmē

ukó úka úu píkai isína tonelē uké kenyóonse kémee pikei wa. ¹⁴Yuta pikó mpuri kémee kapi Urópiima mari. Mpa úye ye lē nyule. Ke Moisi uu pee pepee ye Uléécaa inyóonse n wa nsímé n símisi, uu pee pimpuri kémee pepee ye inyóonse n wa nkó nka ma.

Usína yee Melikiseteeeki meco ní we

¹⁵Tò nkpréni nsímé mmē kapi ní ma aseí n̄s̄one konle re usína yee Melikiseteeeki meco ní we ye leemele. ¹⁶Ai isé ke p̄isoí ap̄i n wa yee ncée u he re uké isína tone. Amá nfáa mee n̄n ye píkai n nyere nnaŋe kuú ne isína tone. ¹⁷Li Nléécaasimé kémee ukecáá wólalē te:

Pò n̄pá p̄iyei-pò Melikiseteeeki meco usína le. ¹⁸Isé foí íi p̄é nyam̄ ne iketò-pò, íi kò líka yoriye. Lē n̄nya kapi i kpu. ¹⁹Asei kecáá, Moisi isé íi fe iké Uléécaa in̄ip̄e-i linyine s̄onukuse ne liketò-pò. Amá tò nkpréni ncée s̄one kari yé ne n tálē yenle. Ncée s̄one mmē ye kò tíyesele arí ne meyá Uléécaa kò.

²⁰Limemáá, Yeesu isína ye kò ne impehē le. Uléécaa yee símisi uu wéeri kuú ne isína tone. Ai pisína picò kémee lē wa. ²¹Amá Uléécaa ye Yeesu kémee símisile uu wéeri, uu u ma re:

Up̄iima úu rinóó tē mékeŋe má.

Pò n̄pá p̄iyei-pò usína le. ²²Lē n̄nya ke Yeesu uu pans̄e nkóm̄ine fale mee nfoí n fe umúlē.

²³Ai kò yá, pisína picò p̄ó ne pee kulúí wele re nkprò n̄n yé tíye piké mes̄ere isína n tū n̄nya. ²⁴Amá Yeesu p̄ó ne mes̄ere wele. Lē n̄nya, isína kuu n tū íi unyine ucò kúpa we. ²⁵Lē n̄nya kuu yé fe uu pepee ye ne u rintíki ap̄í ne Uléécaa kémee sí ayu meyíkíyiki l̄lu.

Kuu nní meséere nfáa m má nnya, u yé fe uu pikεcáá Uléεcaa n welu.

²⁶ Usína uyē mpuri kaí ne sá re tóké m má, úu mékperinkpe póriilē, úu ncaai níka wa, úu akópe áka wa, u ne pikópekáó ápi líka pénelē. Uléεcaa ye ketone cacaá kee sicó n fe kecáá u tonselē. ²⁷ Ai pise re uyē uké ye pisína picó mecó mpá keyáa kéye uakópe cire kecáá inyóonse wa uu ppe lē memáá kuyu pikó akó kecáá wai. Mecíreníne kuu inyóonse iyē wa uu másu, pée uye-i kuú ppe umecire n kpísi uu pisoí akópe nnya he. ²⁸ Pē ke Moisi isé ii isína n tónse ye ppe pisoí picó mecó ntóhó mále. Amá rinóó tē ke Uléεcaa uu isé iyē kepire ní ma uu wéeri ye Ukepipi kee ní nyamí ne kété-pó isína tonselē háí ne mpá píyei-pó.

8

Yeesu ye Uróléεcaa usina

¹ Nsímé mmē kari pisímé ní la kefirírí ye nkpeni nké: Tó Usína mále yee keyómecaa-pó Uléεcaa yee nínanje nnéí n te riyóopitū kuluke-luke-mē kényukáótone-i n tū. ² Uyee kunyóonseacání kéméé keló sone riyíkí-i isína pikei wai. Ai kesoipipi kee kucacání kpē wa, amá kucacání yíkíyiki ye ku ke Upíima uu n wa.

³ Asei kecáá, mpá usína úye pikei ppe uké ye lihεεheε ne lē kapí ne n nyóonse Uléεcaa pa. Lē nnya kai pise re Yeesu póké kó linyine ne hapó uké he.

⁴ Un ppe ketē nté n we, úu yé ppe fe ricurruu uké isína tone. Písoi ppe isé kecáá isína pikei n wai ye piwée máálenle. ⁵ Pikei pē kapi kei n wai ye lelee keyómecaa-pó meyíkíyiki ní we iyíraane le lin kó likumíri. Pí waile yare ppe uye-i ke Uléεcaa uú ppe

Moisi n nyíse lē kuu yé kucáñí n wa meɔ. U pɛe u maa re:

A ripáí, aa pikɛi pē wai yare kam nní riyópe kecáá pó n nyíse meɔ. ⁶ Amá Yeesu isina kuu n tū ye keté kecáá pikó ikó fele. Uyee tíyɛselē ke Uléecaa uú ne nkómɛine yíkíyiki pisoí sée un kɔ pikɛɔpe nsímé nyóɔnse. Lē ke Uléecaa uu n yekei re uké nkómɛine mmē keɔpe wa ye fele.

⁷ Asei kecáá, nkómɛine foí nn pɛé n nyamí ne kɛtɔpɔ, áí yé pɛe nkɔpáni pise re piké kɔ melírū pikómɛine rikpá. ⁸ Uléecaa ye pɛé ne upikó césile kuú ne maa re: Né Upíima, ne maa re siyáa ye weme, kam yé ne nkómɛine fale ne Isirayeli pikó ne Yuta pikó n sée.

⁹ Nkómɛine mmē rín wene yare mmē kamí ne pipisaa n sée keyáa kē kam kunípe pi n tí amí ne Esipiti keteni-i pi lese.

Upíima uu kɔ kpá re:

Ke piricuruu ápi n fe piké nkómɛine mmē kecáá ní sónɛ nnya

ke né ám kɔ ne kutu pi ricɔ.

¹⁰ Ani nyánii, nkómɛine mmē kamí ne Isirayeli pikó n séine siyáa sē kepire ye mmú:

Né inésé pikemúnjé kémɛɛ wa,

am kɔ pisifa kémɛɛ i wɔlu.

Am pɛe piuleecaa,

api pɛe pansɛ pinékó.

¹¹ Piuka úu yé pɛe uuyucɔ céési.

Piuka úu yé kɔ uumarɛɔ símisi re:

A Upíima ceri!

Asei kecáá, pinnéí yé né céri.

Kai n kpísi pikεcɔpe kewá sínsápi hái ne uwéése kémeé-pɔ.

¹² Liriyíkí re ne sóntile ké pincaai pi sárei, ám yé kɔ lē kapí ne né ḿ púnne léisente.

¹³ Ke Uléécaá uu nní nkómειne mmú n sée re nfále, li nyíse re nfoí mmē ne pikpurū masile. Yo in n kpurū, linkó nn n tene, li wele lin tósu.

9

Ketē nté ne keyómecaa-pɔ piyomeyáhaa

¹ Nkómειne foí ṕ ne kɔ ppe inyékii mále kapi ye n wa apí ne ketē nté Uléécaá Keyɔ kémeε u yáási. ² Pi ppe kunyóonsecańí kariile apí ku kέne μετέ. Kelɔ foí kapi ye sée re kelɔ sone. Kei ke sífiráa ketəsi ne kutaapili ne akpónó kapi Uléécaá n he áá we. ³ Kenírípi lírū kεpire ke kelɔ kecɔ aké we apí ye kē séi re kelɔ sone riyíkí. ⁴ Kei ke wura ketunipi ke-i kapi ye tulaali n ηmaasi aké pεé we ne nkómειne kutakai kppe kunnéi wura m póriilē. Kukεmeé ke wura kulū kunyine akú pεé we. Arɔɔ kunaapi kppe ppe n felesi ne nkómειne akpáncúkú ye kɔ ppe kpē kémeé wele. Nkómειne aɔɔ nyee ppe akpáncúkú nyē kecáá wólaalē. ⁵ Nkómειne kutakai kpē kecáá kapi pilécaatumε ppe ye ḿ merí amírí serí apí nyereεe, lin nyíselē te kei ke Uléécaá uú we. Piaméń amírí ye ppe kutakai iwúkí yáriilenle. Ai nkpréni kari ye mmē símisi ne nketɔ-pɔ.

⁶ Kapi lē ḿpá yo n nyóonsente apí yikikeε, pεpεε ye Uléécaá inyóonse n wa apí ye ppe ḿpá keyáa kέye kunyóonsecańí kelɔ foí kémeε lomɔɔ apí inyóonse wai. ⁷ Amá Uléécaá Usina mecire yee ye kuηmē kémeε mese kóló kelɔ lírū kémeε lomɔɔ uu inyóonse

wai. Isee kuú ne uricuruu akópe kecáá n nyóonse menyε ne iyē kuú ne kuyu pikó akópe kapi n wa ápi la kecáá n nyóonse menyε kuu ye ne kei lompɔ. ⁸ Lē ke Nfáasone nń ne nyíse re ke kunyóonseacání kelō foí akε kɔ ne nní piwée n kpálē nnya, úka úu yé fe uké kelō sone riyíkí-i lompɔ. ⁹ Kumúnjé nkú kéméé kari nní n we kumírí kai lē nyíse. Liasei re lihεehεε kapi Ulééca m pásii ne isee kápí ne n nyóonsente ái ye fe liké pεpεε lē n wai simúnjé kémεε nyíse re pi Ulééca inipεε-i nyamlε ne kétɔ-pɔ. ¹⁰ Lē nnéi ye sisoipipi ricuruu isé le yεε iluke ne píta ne píniwolé ke usoi uu ye ne uakópe n hεere kémεε n we. Isé iyεε pεε nnaηε mále hái ne kumúnjé kpεi-pɔ ke Ulééca uu nńpá yo n conse.

¹¹ Amá Kirisi pǎ ne Ulééca Usina le yεε n ka uké memá mee n weme ró nyíse. U kunyóonseacání kunyine kémεε lompɔle kpεε ríyu píima m má kun kɔ nyamí ne kuketɔ-pɔ. Ái písoi pεε ku kari. Lελεε re áku ketē nté kukó. ¹² Mecírenínjε ke Kirisi uu kelō sone riyíkí-i lompɔ. Ái apoila ne ináa menyε kuú ne lompɔ, amá uricuruu menyε kuu he uú ne hái ne nńpá píyei-pɔ tiróyu lɔlu. ¹³ Pi ye apoila ne anáala menyε kpísile apí ne kunáyaha kapi n tóroise nfurǔ péne apí ne usoi yεε mékperinkpe m póriilē nńjesi, uipinε ii funi. ¹⁴ In mesei lē, Kirisi menyε pǎ ye nnaηε máne ai lē tósu. Nfáa tenεciré mee tíyεε kuu umεciré kpísi uu Ulééca he yarε inyóonseεε yεε íi ncaai nka m póriilē. Inyóonse iyεε sirómúnjé kópe hεerele tóké ne Ulééca yεε ye nfáa n he pikεi n wai.

¹⁵ Lē nnya, Kirisi yεε we un Ulééca ne sisoipipi kecɔpe nkómεine fale wai. Pisíményóonse pē nnya ke sisoipipi sē ke Ulééca uu n sée asi yé keyómεca-

pə nfaa yē. Kirisi ye sisoipipi akópe kasi nkóməine foí kémee n wa nnya kpule uú ne akpanii kasi yé ppe sikupakareciré nnya n yé kémee si lese.

¹⁶ Usoi un n la piké umekpə-maá linyine wa, li pise re piké yé te u pikpə masile api kelenē li wai. Piké kelenē rítelē tē n wúkule, li pise re piké nyíse re uyee ri n wói ye pikpə masile. ¹⁷ Uyee rinóo n yekei un nfáa m má, usoi úu yé fe uké urinəo tē ne pikei wa. Umekpə-maá ηmanē ke urinəo ari yé pikei wa. ¹⁸ Lē nnya kapi ísee kpu apí ne nyóonse api ménye kəoni nkóməine foí ke Uléecaa uú ne pisoι n sée nn kelenē koraane. ¹⁹ Moisi ye ppe likumúnē kpe-i mpá isé íye kéenle pisoι nnéi keyu-i yare kai rítelē kémee n wólaalē. Uu ppe limemáá ináa menye ne ipoi menye kpísi uú ne míni cóhəne uu kə mēhme wéé ne kehíhíipi kē kapi ye n sée re isəopi kpísi uú ne isé ritelē tē kecáa ne sisoipipi kecáa mepēi. ²⁰ Uu ppe re: Ménye mmé mee yé nyíse re Uléecaa ye ne nkóməine nó séele re nəké n titiki. ²¹ Uu kə liməcə kunyóonseacáníí ne ilū iyē nnéi kapi ye ne kenyóonse-i pikei n wa kecáa ménye mepēi. ²² Li isé kéméé we re ménye kapi ye ne likei meyā hēere cáká-cáká. Ménye mensá akópe nnya n kəonu, áa ye kusárei wa.

Kirisi menye ye akópe hēere

²³ Lē kai pise re piké lelee keyómecaa-pə likó kumíiri n nyíselē hēere. Amá li kə pise re piké keyómecaa-pə likó ricuruu pś kə ne inyóonse yee rísəne n fe hēere. ²⁴ Lē nnya, ái kunyóonseacáníí ke pisoι api n karií kéméé ke Kirisi uu lompə. Ku keyómecaa-pə kukó kuyíraane-yíraane le. Amá keyómecaa ricuruu kéméé kuu lompə re uké Uléecaa keyu-i tó nnya nyere liké ró lé. ²⁵ Uu kei

lompō re uké umecire kpísi uké ne nnóo kulúí nyóonse yare ke Uléécaá usina uu ye mḗpá kuḗmḗ kúye ne isee menyē n lompō mecō. ²⁶ In pēē lē n we, hái ke Uléécaá uú ne ketē ne keyóme n wa, li yé pēē pise re Kirisi uké íwe li nnóo kulúí. Amá mese kóló kuu nfáani ketē nké-i léeme, uu umecire kpísi uú ne mecíreníḡe nyóonse uú ne akópe lese. ²⁷ Mecíreníḡe ke usoi uu má re uké kpu, Uléécaá uu pēē limemáá ne u túhaane. ²⁸ Limecō ke Kirisi uu umecire kpísi uu mecíreníḡe he apí ne písoi kulúí akópe kecáá u nyóonse. Amá u ha melírū pēerile, aí pēē akópe pilese nnya. U ha pēerile uké pēpēē u m mḗ ayu lō.

10

¹ Asei kecáá, lisone lee kēpire n weme kumíri ke isé ii lése ii nyíse, aí lircuruu kii nyíselē. Lē nnya, mḗpá liké íye wa, íi yé fe iké mḗpá píyei inyóonse ise iyē kapi mḗpá kuḗmḗ kúye mesére n wai ne tíyese pēpēē lē Uléécaá n yáási piké n nyamí ne kētō-pō. ² In pēē lē, aí yé pēē nní n we pin inyóonse iyē piwai tíyee? Li yé pēē nní n wele pēpēē inyóonse iyē n wai pin mecíreníḡe písonaa masí, akópe áa yé pēē pikemúnḡé-i pi pēkesi. ³ Amá inyóonse iyēē meníḡe písoi akópe mḗpá kuḗmḗ kúye pi léisente. ⁴ Li we re anáala menyē ne apoila menyē áme yé fe mēké akópe hēere.

⁵ Lē nnya ke Kirisi uu ketē kecáá ka uu Uléécaá maa re:

Áa inyóonse née lihēehēē la.

Amá ipiḡe kaa né mḗ.

⁶ Ai isee kapi n tóroise múkú-múkú née inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe u sárei kaá yōsí.

⁷ Kei kam pée maa re: Néé nkó. Ne sónepòle, Ulééca, ké mepóla wa yare lē kapi Isé ritelé kέmεε kenécáá n wóí mecò. ⁸ Kirisi ye nté male kelenε re:

Aa inyóonse néε lihεehεε la, áa kò ηmurεi póké inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei yosí, in kò ne isé kecáá kapi lē wa. ⁹ Uu kò kpá re: Ne sónepòle ké mepóla wa. Inyóonse kpure kuu lē kpu uu ifée kpísi uu iripòhò wai. ¹⁰ Ulééca mela mē ke Yeesu Kirisi uu n wa uu umεcire kpísi uú ne mecíreníηe nyóonse nnya kari akópe kέmεé le.

¹¹ Mπά Ulééca inyóonse uwai úye yèè mπά keweεsi kέye ukεkεi kέmεé n wele un upikεi wai, un mesére inyóonse ise iyē wai, liinyóonse iyē íi ye kò pí kai fe iké akópe lese. ¹² Amá ke Kirisi pòo mεse ηmanε inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei n wa, uu pεε limemáá Ulééca kuluke-luke-mē kέyukáótone-i mπά píyei n tū. ¹³ Kei kuu nképéni neni mé Ulééca uké upilaarò ukenyale-i riwulase. ¹⁴ Inyóonse ise kuu mecíreníηe wa uú ne Ulééca pikó pansese písoi pεε mπά píyei-pò akópe kέmεε n lélaalē.

¹⁵ Lē ke Nfáasone pòo kò tíyεse ari céru. Li we re Nfáasone ye pée maa re: ¹⁶ Upíima ye maa re: Ani yēε, nkómεine kaní ne pi n sée ye mmú: Siyáa sē metóm-pò-maá, né inésé piakin kέmεε wa. Am kò pimεsòhò kέmεε i wòlu aní meelúse.

¹⁷ Uu kò kpá re:

Am yé kò pí kai piakópe ne pincaai kecáá léise.

¹⁸ Asei kecáá, in te pi kelò písoi akópe sárei, inyóonse kapi ye n wa apí ne usoi akópe sárei íi kò kei piwée kpálē.

Tóké ne Uléécaá rikò

¹⁹ Lẽ nnya pimárecò, tò tálẽne re Yeesu menye ye ncée ró hele tóké ye ne tirópòò kelò sone riyíkí-i lompò. ²⁰ Uipinje yee kusánáá kapi kenýòonse-i rinkéne. Iyẽ kuú ne ritiki uú ne ncée fale mee ye nfáa n he ró yéu. ²¹ Lẽ nnya, tò Uléécaá usina mále yee Uléécaá keyò iwéése n tú. ²² Lẽ nnya, tóké kefa kесе ne Uléécaá rikò ari kò nfatene meyá m má nké ininjí m má. Simúnjé kópe see sirófa kémee ní we síké n heerelelẽ así lelu, tóké kò irópinje ne míni sone n wolelẽ. ²³ Tóké lẽ karí ne n tálẽ anípe keté rimúlú, irópinje íi kape riyòò. Li we re uyee rinóò n yekei ye aseí ute le. ²⁴ Ani tíye tóké n lénaanè tóké ne ríla ne mewai sone piwai kémee n ñmóópúsenelẽ nnya. ²⁵ Ari kape ye tó ne pẽ tóò ye n cápine riyá tóké iyaa n we yare kai picò kémee inyékii m pansè mecò. Amá tóké ye menínje ikari n kpáriisene, kani nní meyíkíyiki n yé te keyáa tóròò ye nyahaimèle nnya.

²⁶ Li we re kari nní nsímései picére m masí nnya, tòn kò ne n we tòn ne meróla kémee akópe n wai, inyóonse íka íi pèé we kari yé n wa piké ne akópe ró n sárei. ²⁷ Amá níterii ke usoi uu yé pèé ne n tú un ne Uléécaá ketahai kuú ne pisoí n túhaanene ne nna mee pipakareciré ní torene kutoi mé. ²⁸ Usoi un Moisi isé rinlòò, pisoí pité nées pitaani pin m maa re mesei ye me, pi ye u kpule, aí pise re piké íwe u té. ²⁹ Nò yé te uyee Uléécaá Kepipi rinítakári uu fómpò ye ne akpanii nyẽ atónjé-tónjé sále re u nkómèine menye mee u m pansese Uléécaá ukó waise likpárákòò, uu kò Uléécaá Nfaasone mee ye Uléécaá nfanare usoi n nyíse lámaankee nnya. ³⁰ Li we re tò nyule uyee m maa re: Né kaí ne sá re ké ye

pisoi mēwai pi cēei, née yéē pisoi ihéē pi pa. U kō maa re: Nē Upīma, née ne nnēpuri pikó túhaanene. ³¹ Ai kukaha we re usoi uké Uléécaā yee nfáa n te anipe-i lóipō.

³² Amá ani siyáa foí se-i ke metéi ame nó rinkpáii léise. Kai pikpáii nó mí masí, nō pēe likumúnjé kpe-i íwe píima kēmeē ne pináa meyã tihmóópúle: ³³ Api ye pinyine-i alé ne risoiwuí kēmeē isei nó n wapaase pin kō nó wéékuselē. Ani kō pinyine-i pepēe íwe iyē ícō kēmeē ní we kecáá kpá ani pi léni. ³⁴ Asei kecáá, nō ye pēe pikpaniikó íwe ténle, ani ye kō ne mpónare ηmurēi re pisoi piké nólinékó nó yōsí, nōn nyu re nō memá píima mále mee lē n fe men kō mḗpá píyei we. ³⁵ Lē nnya, áni kape lē kaní ne n tálē fóm. Ihéē píima inyine ye likeméē welē. ³⁶ Asei kecáá, li nó pisele re nōké ηηmóópú m má, nōn Uléécaā mēla piwai m masí, nōké pēé ne lē kani m mé n yé. ³⁷ Nléécaasimé atelé ye maa re:

Asei kecáá, li tise nkáripī, nkáripī fíi ηmaa, uyee n sónti uké ne n tuine. Uu yé nánaipeō.

³⁸ Unékó yee inénípeē-i aseī n tīkilē yé unfatene nnya nfáa wa.

Amá un kepire-mē tintōpi, ám yé pēe uipuri n la.

³⁹ Amá in tōō, ái tōō pepēe ye rintōpi apí ne pōlu. Amá tōō ne pepēe ye ne kefa n tene ai piriyu lōlu le.

11

Pirókpure Isirayēli pikó nfatene

¹ Nfatene ye piŋmurei le re lē ke usoi uu n tálē ye piwai masile, te lē ke usoi úu n nyáni ye kō wele.

² Pikpure nfatene nnya kapí pē ipakare yē.

³ Nfatene mēe tíyese kari nyu re rinóo ke Ulééca uú ne mǎpá yo wa. Ai pē wai re lē kari nní n nyáni ái lele kúyene ní we kēme léeri.

⁴ Nfatene mēe tíyese ke Apeeli uu Ulééca inyóonse wa ii Kaye ikó nsone tósu. Mmē nnya kapi u sēe re aseí ute. Ulééca ricuruu ye uinyóonse iyē pakare re i nyamlē. Inyóonse iyē nnya, mǎpá kuu nní ní kpu, ukécáá nsímé ye ne wele tōn n kómēi.

⁵ Nfatene mēe tíyese ke Ulééca uu Enōki kpiipō úu pē nkpō yē. Ke Ulééca uu u n kpiipō nnya kúu nkpō yē. Ulééca uké kelenē u n kpiipō, Nléécaasimé ye pē maa re uisoi ye ne Ulééca sále. ⁶ Nfatene nnsá n we, úka isoi íi yé fe iké ne Ulééca n sá. Li we re nkó ye Ulééca n yáasi uké ne kēfa tene re Ulééca ye wele. U ye pēpē u n wéési ihéé pale.

⁷ Nfatene mēe tíyese ke Nowee uu lē ke Ulééca uu u n símisi re li yé wa ŋmurei úu kō pē kahanē li n yē. Kuu Ulééca riwure m má nnya, uu kutákai karií uú ne ukēyō pikó ayu lōlu. Nfatene mmē nnya kuú ne ketē nnéí písoi akópe pa, uu pē kō mmē nnya pansē aseí ute.

⁸ Nfatene mēe tíyese ke Apiraham uu Ulééca iséi ŋmurei uu ketē kē kapi n yekeilē te uké masí n te kēme sí. U pē tósule úu kō nyu yei kuu sí. ⁹ Nfatene mēe tíyese kuú ka yare usáne uu ketē kē kapi n yekeilē te uké masí n te kēméé tone un acánjí kēme sói. Isaaki ne Yakupu kapi umecō ketē kē n yekeilē ye kō pē kei sóile. ¹⁰ Apiraham ye pē kuyu kpē

akúí papε-papε kecáá ní mómáalē ménle. Uléécaá ricuruu yεε kuyu kpē umúnjé, uyεε kō kuumōme.

¹¹ Nfatene mee kō tíyεε ke Sara ricuruu uu kewá mari, añmē nyε-i kuu yé pεε m mári añ kō pitómpō masí. U pεε nyule re uyεε rinóō n yekei ye aseí ute le. ¹² Lē nnya ke sipírē asi usoi use yεε kekpō ne nnyáã piwai ní masí kēmee léeme, sin kulúí we yare keléécaá awarepi ne mínimaa ritime nnyene mee ín kúkéē ní we.

¹³ Pinnéí ye pεε nfatene múílenle apí weri apí ne kpíni apí lē kapi pi n yekeilē yōsí, amá ketaa-pō kapi menípeε li kpasi, ai pi larisi apí háa re pi písáne ne picéetōjé le pεε ketē kecáá ní cemélē. ¹⁴ Pεpεε nní lē n símisi ye meykíyiki nyíselenle re ketē kapi wéési. ¹⁵ In pεε kei kapi n léeri ke pikumíiri akú wεpō, pi yé ncée yē apí kei pεle. ¹⁶ Asei kecáá, ketē keε nké ní fe kapí ne náápō. Lelεε keyómecaa-pō kekó. Lē nnya ke isei íi Uléécaá we re piké u sée re Piuleecaa, kuu nní kuyu n yekeilē uké pi pa nnya.

¹⁷ Nfatene mee tíyεε ke Apiraham uu Isaaki kpísi re uké ne nyóōnse pεé uyε-i kai u m peikeε. Ukepípi cireníjε kuú pεε lē palē piké ne nyóōnse, Uléécaá un kō pεé ne anóō u yekei ¹⁸ uu u maa re: Isaaki kéméé kaa siyáse yεnune apí ye ripónyíri si séi. ¹⁹ U pεε tálē te Uléécaá ye rínanjε mále hái un yé fe uu usoi pikpōkpō kēmee yukuse. Lē nnya ke Uléécaá uu ukepípi u pεse ai wai yare nkpō kēmee kuu ke yukuse.

²⁰ Nfatene mee tíyεε ke Isaaki uu Yakupu ne Esau rinóō sōne ritikise un tálē te li kóso-pō lē waine.

²¹ Nfatene mee tíyεε ke itunje ii tu re Yakupu uké kpu, uu Yoséfi pinjámáne keté mǎpá úye rinóō sōne

tíkise, uu ukusele kecáá nyíki uu ne Uléécaá ríyu waise.

²² Nfatene mee tíyese ke Yosefi uu pree kekpo nyahai, uu símisi re Isirayeli pikó yé kam api Esipiti keteni-i lelu, uu kó símisi lé kapi yé masí uakóho n wa.

²³ Nfatene mee tíyese ke Moisi usaa ne uuni api u mari api u pésu iware itaani. Kapi n yé te kewá ye pinyáni nyaní nnya, ápi isé ke uyóopi uu ní pa iwame wa.

²⁴ Nfatene mee tíyese ke Moisi uu papisi, uu yúlu re ápi kape ye u sée re Esipiti Uyóopi ukpére kepipi. ²⁵ Uu wée re piké u ne Uléécaá pikó kesé íwe n wai ne kuu yé ituje kerí inyine-i akópe kémee rínare n kómei. ²⁶ U pree yé te aseí kecáá, un Kirisi meco alé kéméé n we, li memá píima le ai tósu Esipiti keté kecáá lisone nnéi. Liriyíki re ihéé ye u m mémpo kuú pree nyáneipo.

²⁷ Nfatene mee tíyese kuu Esipiti keteni-i yisi uu kó uyóopi kuwói wuri. Liriyíki re u pree tásile yare u pree uyee uu kúyene ní we meyíkíyiki nyánile.

²⁸ Nfatene mee tíyese kuu nkpo meló anyá li, uu anóno ménye póriinkee re uyee n kóni uu kape ka uké Isirayeli pikó sipipi foí rica.

²⁹ Nfatene mee tíyese ke Isirayeli pikó api Míni-Wéé-Nkoi ritéj yare keté kóima. Amá ai Esipiti pikó pree pitéj ní peenu pó muuni.

³⁰ Nfatene mee tíyese ke Isirayeli pikó api Yeriko imele siyáa siseei pikóónú masí, ii lólesi. ³¹ Nfatene mee tíyese ke unósi wásánkaí Rahapi uu rísoné peree pimúnha n hápo yosí. Lé nnya kápi u ne peree ápi Uléécaá m pakarelé ripéne piké kó.

³² N-ye kam yé kə pisímé rikpá? Nən te ké Seteyəə nə Paraaki nə Samsəə nə Yefutee nə Tafiti nə Samuyəeli nə antepuyə nkó símisi ké tánenə, itunə yé né ripári. ³³ Nfatənə yə tíyəsələ picə api atəpi wai api siyópitē feriyentə api kə lələ əsei n tikiłē wai, api Uléécəə rinəə kuu n yekei yenu, api kə ákinaá inəə mónnise, ³⁴ api nna kutoi kopu, api ηméherēə ápi pi yē piké nə atéhe pi parii, api kufōn finə api limemáá atəpi kémēə rikəhə yenu api kə atəpilee sanə feriyə api ləkase. ³⁵ Pinósi pinyinə pikó pēə n kpí, api pikpəkpə kémēə yisi api nfáa kpá.

Api písoi picə pó íwə píima lukeise, api yúlu rə ápi ikemé lelu. Pikpəkpə kémēə meyise kapi lē la piké ha meýíkíyiki yisi nnya. ³⁶ Api picə pó kə nnyei nam, api iséi pi súúkeə, hái ricurruu api pi pahaankēə api kukpaniileə pi tani. ³⁷ Api apare pi tapisi api kóni, api pi peikeə, api pi sekerente api kériinə, api atéhe nə pi kóni. Pi pēə tóórinkēə pin asánkone nə apoikone tántilē, ápi líka má, písoi pin pi wéékuselē pin íwə pi wai. ³⁸ Ketē áke nə sá rə pē piké kekemé n we. Pi pēə acəsi kóima-i nə ayópe kəcáá nə aparepoo-i nə atenhore-i tóórinkēə.

³⁹ Pinnéi mmē nfatənə yə tíyəsələ api pikecáá nsímé sənə símisi, amá ápi lē ke Uléécəə uú pēə n yekei yē. ⁴⁰ Ai líka nnya, Uléécəə yə pēə lisənə lē lē n fe nə ró lalə, úu pēé la pē ηmanə piké li yē, tó ári kapə kémēə n we.

12

Uléécəə yə urósáa lə

¹ Ke píseérakó kulúí píima nkú api nní ró n kálaalē, toké ncōn nə akópe nyēə yə ró n kálisi

κεκέριπι φόμπω, ari πρε itó kai m pise re τάκέ wa κέμεε νε κέyu pihápe n náasi, ² τὸν Yeesu inίπεε tapaalē. Uyee nfatene ute yee ye n tíyese nn pelu rísonε νε kέtα-pα. Kuu yé πρε μπόωναρε kapí νε u rí la rí γασί, uu μενίηε ημurei re u yé kunapέέκωó κεcάá nkρῶ wέε, úu kῶ liisei νε kutu ricῶ, uú ha nkρéni Uléécaá riyῶapitū kuluke-luke-mē kέyukῶótonε-i n tū.

³ Ani uyē ke pikópeκῶó api ntóosi píima n wa úu kῶ πρέε νε lē sá κεcάá musí. Lē kέmeé, áni yé πρε tíye nóinépiηε iké riyῶ.

⁴ Ani kahane akópe n náasi liké νε ményε keleeme tu. ⁵ Nῶ lē ke Uléécaá uú νε Unsímé nó n ημόópúselē yare usipipi palileε? U maá re:

Κενέπιπι, kutu ke Upíima uu pó m pásalē
ái kapε pó n we yare akpéri.

Un ye kῶ νε pó n cési,
kapε ye ipópiηε riwéréése.

⁶ Li we re nkó ke Upíima uu rí la kuu ye kutu ripasa. Kεpipi kē kuu rí la kuu ye nséi wa.

⁷ Ani ye íwe ke Uléécaá uu ye n kpísi uú νε nó n céesi kέmeε rikáhá-káhá. Kani Usipipi nnya kuu lē nó wai. Liriyíkí re kεpipi kέye ke usáá úu ye céesi?

⁸ Amá unsá ye usipipi nnéi icélaa icῶ nó n céesi, ani ceri re áni usipipi yíkíyiki. ⁹ Tῶ πρε pisoι mále πρε pirósáa, api ye ró céesi ari pi pakare. Iye nnya kári yé πρε urósáa yee keyómeccaá-pῶ rí we pakare τάκέ νε nfáa n yé? ¹⁰ Pirósáa yèè πρε ró céesile lē kapi rí la, aí νε rinā kerí rinyine-i pá. Amá liké νε meyíkíyiki ró n sῶnesi nnya ke Uléécaá uu ye ró céesi re τάκέ νε umεcῶ n kpáiiilē nnya. ¹¹ Asei κεcάá, icélaa ye μπόωcaai le mefoí, ái μπόωναρε kelenε. Amá kεpíre

ke pepe icélaa iyē n yōsí api ye ikulaa li. Pi ye aseim m mále pin nkínhine kémeé we.

Picélaa ne linyine kecáa piyakayakase

¹² Lē nnya, ani nōanénipe nyee rimméhele ne nōanénui nyee n tōhente papukuse. ¹³ Ani ye ncée cire-cire nōanéna lō. In lē n wa, uyee n kōsōi úu yé n kpéhēinkee, amá u yé peí.

¹⁴ Ani n wéési re liké nō ne mpá úye kecōpe n ninú, ani kō isoi yee ne Ulééca n sá n le. Isoi iyē insá n we, úka úu yé Upíima yē. ¹⁵ Ani wa úka úu kape ípeelé ke Ulééca u u n nyíse likó paa. Úka úu kape n we yare nníhí lonkó mee n fepe nn tíyese aí n cōhē liké ne pīsoi kulúí ritéhí. ¹⁶ Ani wa úka úu kape iwásánkáí n wai, úka úu kape ye kō Esau mecō Ulééca likó háikuse. U pree iluke íse kóló nnya uipipi foí keluke hmeriyele. ¹⁷ Nō yē te u pree kepíre kale un la re piké rinōō sōne u ritíkise, ápi ne kutu u ricō. Mpá kuu n wéési un ne tēni, úu fe uké wa usáa uké lē kuu pimáa m masí conse.

¹⁸ Kani Ulééca kekúrí rinnyōsōpō, ái riyōpe ke usoi uu yé n fe uú ca kaní ne rikō. Nna píima rín pée we, kuñmaha áku pée we, kesine áke pée we, meyo áme pée we. ¹⁹ Ai rináatōh itu nēe inōōsimé nné kani kō. Isirayeli pikó pree nné mmē n kō ye pée yele re ápi la piké ríka ncō pikóme rikpá. ²⁰ Liriyíki re rinōō tē kapi pi n he ye ne mpape pi tōsile. Pi ricō pimáa rikpá re: Mpá ísee, in tiyōpe tē tinca, pi yé apare i tapisi api kōpu. ²¹ Mewai memee kei n wa ye pree iwame wele háí, Moisi uú ne maa re: Iwame ye né sóólelenle nen terii.

²² Amá Siyōō riyōpe ne Ulééca, nfáa ute kuyu kaní ne rikō. Keyómecaa-pō Yerusalem kémeé ke

pilécaatumε kulúi kulúi api ní we. ²³ Ulécaaa sipipi foí anyá icápine kaní ne rikɔ. Pianyiri nyεε keyόμεcaaa-pɔ wɔlaalē. Ulécaaa γεε γε ne mίπά úye n túhaane pisoι nnéι πee aseι m má pin nyaní ne kέtɔ-pɔ kaní ne rikɔ. ²⁴ Yeesu γεε nkómειne fale ne ní ka ne umenyε mee n kɔonu kaní ne rikɔ. Ményε mee pikei mále ai Apεeli mekó tósu.

²⁵ Lē nnya, ani nómenécíre tí! Ani kapε ye n yulu re áni yé uyεε ne nó n símisi kutu ricɔ. Pεpeε pεe n yúlu re ápi yé uyεε ne ketē kecáá pi n símisi re piké pinsē ceri kutu ricɔ ápi pεe ημέηερεε, pi pεe kutu pi ripasale. Li nyíσεε re tɔn uyεε hái keyόμεcaaa-pɔ ró n símaari re tóké nsē ceri kutu píçɔ n yulu, ári yé fe tóké ημέηερεε. ²⁶ Ulécaaa μεtē γε pεe ketē yeηaasele. U kɔ nkpcióni rinóɔ ntí ró yekeile uu re: Ai kɔ ketē ηmane, amá ne keyόμεcaaa pó kɔ yeηaasene. ²⁷ Anóɔ nnyé kuu nní m ma ye nyíσε re lē ke Ulécaaa uu n wa lin yeηesi ye tenene liké pεe leleε ái kúyeηaa ní we riyá liké n we.

²⁸ Lē nnya, kai nní re keyóɔpitē kē karí ha m máne áke kúyeηaa we, tóké Ulécaaa yáasi yare kuu ní la, ari kɔ upikei n wai tɔn ne u tálē tɔn kɔ u pakarelē.

²⁹ Liriyíkí re Urólécaaa ye kɔ nna le mee γε n tóre múkú-múkú.

13

Lē ke usoi uu ye ne Ulécaaa rinsá

¹ Ani pimáρεçɔ nla ne n ημόσπυλē. ² Ani kapε γε pisáneγɔð kecáá palei, li we re pinyine γε pikemεε pilécaatumε pisiyɔ-i yɔsile ápi nyu. ³ Ani pikpaniikó kecáá n léiselē yare kesē kaní akpanii

kémee we. Ani kɔ pɛ kapi íwe n wai kecáa n léiselɛ te nɔ́ nɛ kɔ pimɛɔ ipiɲe mále nnya.

⁴ Mπά úye uké pisónne ríyu n waise, mékperinkpɛwai áme kapɛ kulee mɛpéne kémee n we. Ulééca yɛ nɛ píkpɛrinkpɛkɔ́ nɛ piwásánkaí túhaanɛnɛ.

⁵ Nwóónaapí rín kapɛ nónínsɔi kéméé n we. Lɛ kani nní ḿ má liké nɔ́ n tulu, li we rɛ Ulééca ricuruu yɛ maa rɛ: Am pɔ́ fómninɛ, ám kɔ kɛpirɛ pɔ́ tɔnɛ. ⁶ Lɛ nnya kari yé fe arí nɛ ikari maa rɛ:

Upíima yɛɛ unécome, iwame íi né wainɛ.

Yo kɛ kesoipipi akɛ yé né wa?

⁷ Ani yɛ nópínéwéese pɛɛ nléécaasimé nɔ́ rin-yóó kecáa léise. Ani lɛ kɛ piisɔi íí nɛ kɛtɔ́ n tenɛ m paállɛ ani pimɛɔ nfatɛnɛ m má. ⁸ Yeesu Kirisi yɛ sé-me nɛ neni-me nɛ mπά píyɛi-pɔ́ use uyɛ lɛ. ⁹ Ani kapɛ tíyɛ simúnɛ́ sanɛ mpehɛ́ mpehɛ́ siké ncée nɔ́ pɔise. Ulééca nfanarɛ mɛɛ yé nónínsɔi kémee-pɔ́ tíyɛɛɛ ani papisi, ái ilukɛ kémee ikóhɔ́ yɛɛ yé tíyɛɛɛ ani papisi.

¹⁰ Tɔ́ kɛnyóonsetunipi mále, pɛpɛɛ kunyóonsecáníí kémee inyóonɛ n wai ápi ncée má piké yɛ kei piilukɛ li. ¹¹ Li we rɛ pi yɛ isɛɛ iyɛ́ kapí nɛ n nyóonɛ kekále iyaa-pɔ́ toroiselɛ. Imɛnyɛ kɛ Ulééca usina uu yɛ nɛ kɛnyóonɛ riyíkí-i akópe pihɛɛɛ kecáa inyóonɛ wa. ¹² Lɛ nnya kɛ Yeesu pɔ́ kɔ kuyu iyaa-pɔ́ íwe li uú nɛ umɛnyɛ cirɛ pɔisɔi akópe hɛɛɛ. ¹³ Lɛ nnya, táké kekále-i léepɔ́ táké ha u léepɔ́, tɔn uisei topori. ¹⁴ Liriyíkí rɛ ári nté kuyu má kɛɛɛ yé mɛsére n we, amá kɛkɛɛ masí kɛpirɛ n wemɛ kari wéési. ¹⁵ Tóké nɛ Yeesu ritiki arí nɛ mɛsére ipakarɛ siyome nɛ Ulééca inyóonɛ n wai, liasei rɛ lɛlɛɛ ntónóo-i n léenti lin urinyiri taáselɛ kari yé nɛ inyóonɛ u wa.

16 Amá áni kapε mewai sone ne nfanare ihεε palei, li we re inyóonse iyē mpuri yee ye ne Uléεcaa risá.

17 Ani nópinéwéεse m pakarelē, ani nómenécire cepise ani pimetene n we. Li we re pepεε nónnéfatenε kecáá paílē piké kó símisi lē kapi pípikεi pē n wa. Ani tíyεse piké mpóonare ne n keisi, ái kapε ne íηmopi. In íηmopi kapí ne wai, ái yé pεε nó tilaa.

18 Ani kerócaa keyóme yáasi. Tó yē te tó kefa kpaíilεnle tón kó la re tóké mpá yei isoi sone n le.

19 Ne nó welu re ani lē wa ké ncée yē ké mekeε nókenémεε pεεpó.

Nsímé tóró ne iyáhaa

20 Uléεcaa yee nkínηηε te. Uyee Urópiima Yeesu, usáηsé wéεse yee umenyε n kóonu uú ne nkómεine teneciré weri pikpókpo kémεε yukuse. 21 Uké tíyεse nóké lē nnéi lεε umela kémεε ní nyamí wa. Uké ne Yeesu Kirisi ritiki uú ne kerómeε lεεε ne u n sá wai. Yeesu Kirisi yee mpá píyεi-pó meyóopi te. Amí.

22 Pimáρεε, ne nó welu re ani nsímé kamí ne nní nó n ηmóópúselē yósi ne suúlu. Nsímé kekéripi ye ke kam nó wóipó. 23 Ani n nyu re pi urómáρεε Timotee akpanii kémεε lésele. Un mekeε n tuime, né ne u ripénepó amí ne nó lóólú. 24 Ani nópinéwéεse nnéi ne Uléεcaa pikó nnéi yáasi. Italii pikó ye nó yáasi.

25 Uléεcaa uké nónnénéi ípεelée nyíse!

Nkomine Fal Ritɛlé Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1